

Zdeněk Pilous:

Mediterranní mech *Leptobarbula berica* Schpr. v Krkonoších.

Na jaře v roce 1946 sbíral jsem na vápencích v okolí Maršova IV, v údolíčku za nemocnicí, kdesi poblíž vodojemu na holé zemi pod buky a smrky drobný mech, který jsem makroskopicky pokládal za *Ditrichum pallidum*. Pod tímto jménem ležel dodnes v herbáři. Teprve při přeúčování materiálu jsem poznal, že jde o omyl. Po velmi dlouhém srovnávacím studiu jsem zjistil se vši určitostí, že je to velice vzácný mediterranní mech *Leptobarbula berica* Schpr. Srovnával jsem ji s rostlinami, které sbíral A. Latzel v Dalmacii a zcela se shodují, i když naše rostliny jsou statnější.

Jeho celkové rozšíření je úzký mediterranní (nikoliv celý), zabíhá na atlantské pobřeží do Normandie. Ve střední Evropě vyskytuje se na exklavě u Mandorfu a Gerollsteinu na lucemburských hranicích. Pak daleko na východ jej objevil Velenovský v Čechách na sypkém mokřím vápenci v roklí kolem lesa v údolí Radotínském, roku 1894. Opětne jej zde v hojnosti sbíral v roce 1902 a od té doby nebyl nalezen. Nevíme proto, zda to nebyl jen náhodný nálezy, neboť jinde v Čechách nebyl nalezen. Podle sdělení prof. J. Suzy se jeho doklad nedochoval, ale věřím, že je správně určen, neboť jeho originální diagnosa v Mechách českých se zcela shoduje s popisem jiných autorů i doklady. Dále se uvádí ze Severní Ameriky v Britské Kolumbii, ale tento údaj Macounův je mylný, vztahuje se na *Ditrichum pusillum* (Hdw.) E. Britt.

Nález vzácného mediterranního mechu v horské oblasti při 600 m v úzkém uzavřeném údolíčku vyvolává otázku, kde se tu vzal. Domněnku, že by to byl třetihorní relikv, předem zavrhuji. Nepřežil by zde ledovou dobu, jako ji tu nepřežil žádný jiný teplomilný mech. Máme ovšem mechové relikty, ale opačné, to je horské druhy, zatlačené do nížin dobou ledovou, které se udržely i potom třeba v xerothermní oblasti, ale na stanovištích nejvyšších výhodných. K těm ovšem náš druh nepatří.

Většina mechů má rozsáhlé arealy, svědčí to o tom, že mechy jsou rostliny geologicky velmi staré. J. Waltón tvrdí, že jejich počátek je jistě v karbonu. V třetihorách již existovala převážná většina dnešních druhů. Jen nepatrná část druhů dodnes velice plasticke mohla vzniknouti ještě v pleistocenu. Jinak by nemohly dosáhnout tak velkých arealů. Srovnáme-li na př. mechy severoamerické a evropské, vidíme překvapující poměr. Severní Amerika má cca 1500 druhů (v tom subspecie a dobré odrůdy, podle Grouta jen 1115 dobrých druhů), v Evropě 1300 druhů různé hodnoty. Oba světadíly mají pak společných 700 druhů. Stejně je tomu i na druhém konci Euroasie. Moller v práci o mechách Kamčatky uvádí jen 5 druhů, které nerostou v Evropě.

Náš druh má však rozšíření úzce mediterranní, výskyt na atlantském pobřeží nepřekvapuje, neboť známe mnoho podobných případů. Také výskyt západoněmecký není neobvyklý. I v xerothermní oblasti české máme několik zcela mediterranních druhů, ty se však většinou objevují i na Moravě, Slovensku a v Maďarsku. Úvahami geografickými nepřicházíme k uspokojivému vysvětlení, není analogických případů a proto se zdá, že krkonošský a snad i ra-

radotínský výskyt tohoto druhu je zcela náhodný, již proto, že je to monotypický, dosti izolovaný rod. Jediné opětné nálezy a trvalý výskyt na některé lokalitě by nám mohly trochu prospět.*)

Bedřich Vopravil:

***Atriplex Muelleri* BENTH. v Čechách.**

15. VIII. 1950 jsem našel v Praze-Troji v ulici „Na Přesypu“, před vilou č. 321/15 několik ex. *Atriplex rosea* L. Letos, 30. IX. jsem nalezl 1 ex. této rostliny na rumišti „na Solinách“ v Soběslavi s dosud nedozrálým plodenstvím. Při srovnání s pražským exemplářem a podrobnějším zkoumáním jsem shledal, že exemplář z Troje má listy tupě zakončené, mělce labočně zubaté, k basi klínovitě zúžené, krovky nahoře širší s jemnými zuby, k basi poněkud kulovitě nadmuté, bez přívěsku, tedy znaky shodné s popisem v Dostálově KČR a týkající se adventivní *Atriplex Muelleri* Benth. Ježto v uvedené Květeně stojí, že lze tento druh očekávat i u nás (byl do Evropy zavlečen s australskou vlnou), podávám tuto zprávu. Exemplář z Troje u Prahy byl zaslán Botanicému ústavu Karlovy university v Praze.

*) Vzorek radotínské rostliny se zachoval jako příloha k dopisu Velenovského s podrobným popisem stanoviště; uvádí, že rostlina je poněkud odchylná od popisů, což platí také pro rostlinu maršovskou. Sbíral ji tam (Maršov, „im Schaffergraben“) také v květnu 1932 ve velkém množství R. Traxler a chybně určil jako *Trichostomum pallidisetum* H. Müll., což jsem při revisi opravil. Byla zjištěna též ve Švýcarsku (Schimper, „Am untern Aargletscher“). Zdá se, že není rostlinou teplobytnou, i když ji sbíral na př. Fleischer také na dláždění v Pompeji, a snad není tak vzácná, jako spíše přehlížená. — Vzhledem k drobným, avšak charakteristickým odchylkám bude nutno ještě ji studovati na podkladě bohatšího materiálu, za jehož opatření jsme nyní Z. Pilousovi vděčni.
R. Vaněk